

**Natuurtoets voor de bouw van
een melkveehouderij op een
nieuw bouwblok aan de
Roswinkelermarke
ongenummerd te Roswinkel**

Rapport Bureau Veldkamp

Auteur en fotografie: drs. R. Veldkamp

Opdrachtgever: Mts. H.J. Hesselink en D.J.E. Hesselink-ter Boo

31 oktober 2012

Bureau Veldkamp

De Rikking 46
8332 CG Steenwijk

tel: 0521 517440
mob: 06 30657824
email: veldkamp16@zonnet.nl
website: www.bureauveldkamp.nl

Gelieve bij overname van gegevens uit dit rapport de volgende bronvermelding te gebruiken:
Veldkamp, R. 2012. Natuurtoets voor de bouw van een melkveehouderij op een nieuw bouwblok aan de Roswinkelermarke ongenummerd te Roswinkel. Rapport Bureau Veldkamp, Steenwijk.

© R. Veldkamp, Steenwijk

**Natuurtoets voor de bouw van een melkveehouderij op een nieuw bouwblok
aan de Roswinkelermarke ongenummerd te Roswinkel**

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Toetsingskader	4
Methode	5
Het plangebied	6
Resultaten	8
<i>Planten</i>	8
<i>Insecten</i>	8
<i>Vissen</i>	8
<i>Amfibieën</i>	8
<i>Reptielen</i>	8
<i>Zoogdieren</i>	8
<i>Vogels</i>	9
Mitigerende maatregelen	9
Ecologische winst	9
Conclusie	9
Fotokatern	11

Inleiding

Door uitvoering van de plannen van Maatschap H.J. Hesselink en D.J.E. Hesselink-ter Boo om op een nieuw bouwblok aan de Roswinkelermarke (Kadastraal nummer: Gemeente Emmen sectie AA nummer 375) een melkveehouderij te vestigen, is het denkbaar dat er effecten optreden op de flora en fauna. Op de beoogde bouwlocatie zouden organismen kunnen huizen die door de Flora- en Faunawet beschermd worden. Om de zaken te bezien, heeft Bureau Veldkamp op 19 oktober 2012 de locatie bezocht waarbij een quickscan werd uitgevoerd.

Toetsingskader

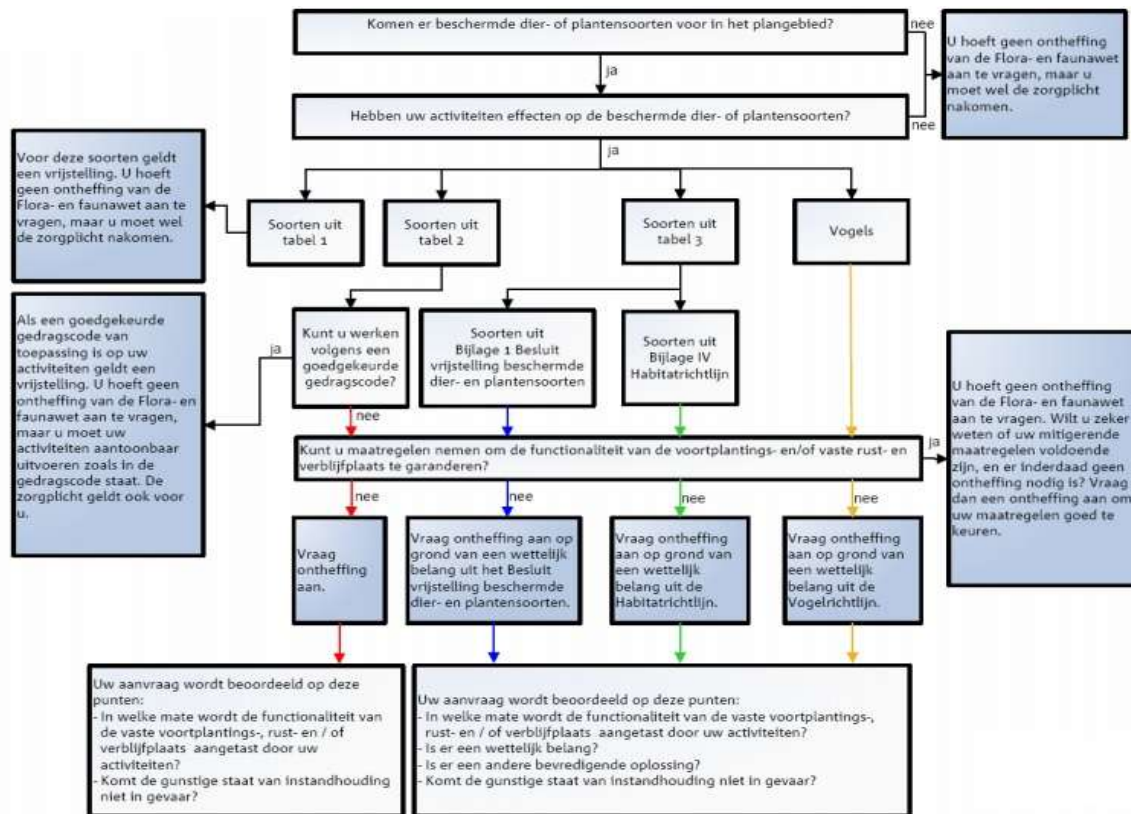
De beoogde plannen worden tegen het licht gehouden van de Flora- en Faunawet (FF-wet). Die wet richt zich op de bescherming van wilde inheemse plant- en diersoorten. De soorten die onder de FF-wet vallen, staan opgesomd in drie tabellen:

Tabel 1: Algemene soorten, indien soorten in gedrang komen die in deze lijst voorkomen, dan moet bij de uitvoer van de plannen een ontheffingaanvraag worden ingediend. Hierbij wordt een toetsing uitgevoerd aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding’ (een zogenaamde lichte toets).

Tabel 2: Overige soorten geeft een opsomming van minder algemene soorten. Zouden bij de realisatie van de plannen soorten uit deze tabel in het gedrang komen, dan is een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten.

Tabel 3: Soorten bijlage IV Habitatrictlijn/bijlage 1 Algemene Maatregel van Bestuur somt de meest kwetsbare soorten op. Komen soorten uit deze tabel in het gedrang dan is eveneens een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn) (de uitgebreide toets voor ontheffingverlening). Deze geldt ook voor alle vogelsoorten en alle inheemse vleermuissoorten. In het geval van vleermuizen gaat het hier niet alleen om verblijfplaatsen, maar ook om vliegroutes en jachtgebieden.

Door het toenmalige ministerie van LNV is op 26 augustus 2009 een aangepast beoordelingsschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd. Bij dit schema staan mitigerende maatregelen waarmee de leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moeten blijven centraal. Als de effecten van beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gecompenseerd kunnen worden, is er in het kader van de FF-wet sprake van een ontheffingsplicht. Mitigatie kan derhalve omslachtige ontheffingsprocedures voorkomen. In het navolgende schema staan de te nemen stappen weergegeven.

Figuur 1. Stroomschema van de effecten van mitigerende maatregelen op beschermde soorten uit de Flora- en Faunawet en de Habitatrichtlijn.

In de directe omgeving van de planlocatie liggen geen Natura-2000 gebieden. De dichtstbijzijnde terreinen zijn: het Bargerveen op circa 17 km, het Drouwenerzand op circa 18,5 km, het Elperstroomgebied op circa 24 km, het Mantingerzand op circa 28 km en het Mantingerbos op circa 29 km. Al deze gebieden vallen onder de Habitatrichtlijn, het Bargerveen valt ook onder de Vogelrichtlijn.

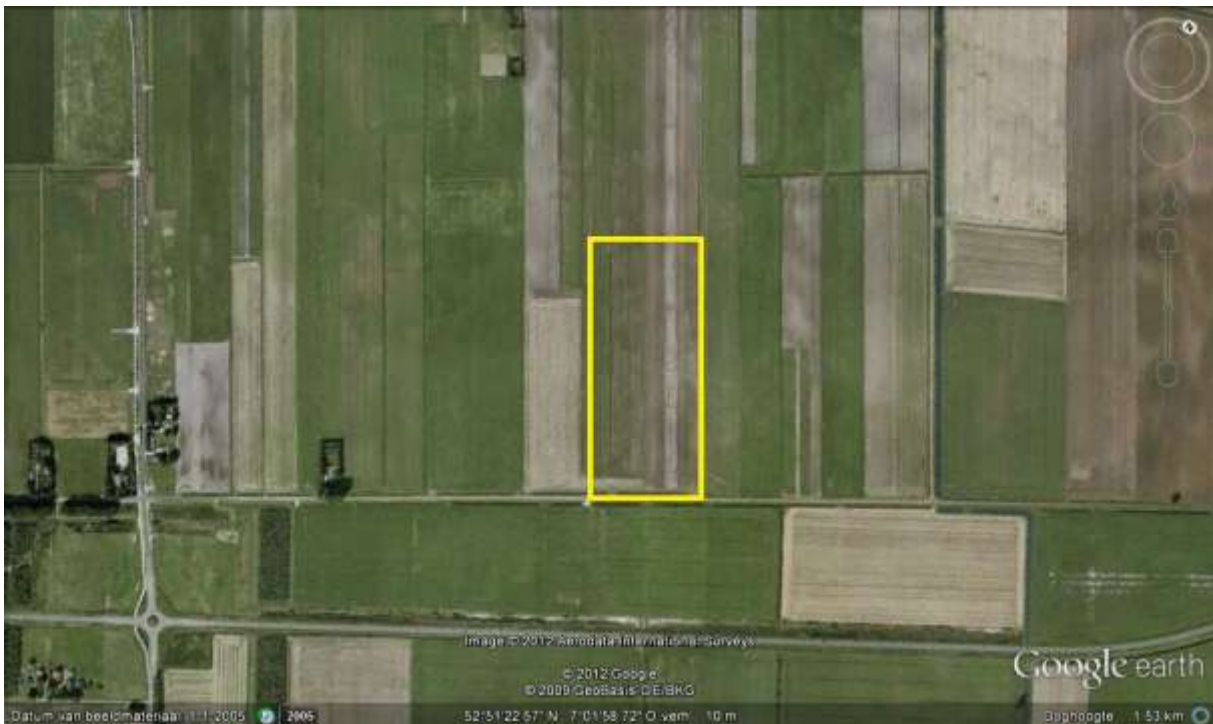
Om zeker te zijn dat de plannen voldoen aan de regels van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) is een Nb-vergunning aangevraagd en die is verleend. In de behandeling van de aanvraag van de Nb-vergunning is beoordeeld wat de effecten zijn op voornoemde gebieden. Die zijn zodanig dat de vergunning verleend kon worden, omdat er geen significante effecten op genoemde Natura-2000 terreinen zullen optreden.

Methode

De planlocatie werd op 19 oktober door schrijver dezes bezocht om een quickscan uit te voeren. Het nieuwe bouwblok werd bekeken op het voorkomen, of potentieel voorkomen van organismen die beschermd worden door de FF-wet. De aanwezige vegetatie kon goed beoordeeld worden. Tijdens de quickscan was het buitengewoon warm weer met een temperatuur van rond de 20° Celsius. Door deze weersomstandigheden was de kans om eventueel aanwezige kikkers waar te nemen nog redelijk groot. Naast directe zichtwaarnemingen werd gelet op diersporen in de vorm van pootafdrukken, molshopen, muizenholen en looppaadjes. De quickscan vond plaats na het broedseizoen. Daarom moest een inschatting gemaakt worden van de potentie die de planlocatie heeft voor op de grond broedende vogels. Onderdeel van de plannen vormt het gedeeltelijk dempen van een sloot. Deze sloot bergt weinig water en schijnt vaak droog te staan (med. D. Hesselink). Deze sloot werd bemonsterd met een schepnet.

Het plangebied

Het plangebied (afbeelding 1, foto 1), ligt aan de Roswinkelermarke zonder nummer te Roswinkel. Het is een akkerbouwgebied op zandgrond.

Afbeelding 1. De globale ligging van het nieuwe bouwblok geel omkaderd.

Afbeelding 2 laat zien wat de bouwplannen behelzen Het gaat om de bouw van een ligboxenstal voor 140 melkkoeien en 110 stuks jongvee, een werktuigenberging, een bedrijfswoning en sleuvsilo's voor voeropslag. Rond het nieuwe bouwblok zal beplanting worden aangebracht in de vorm van rijen zomereiken. Het hele bedrijf zal een oppervlakte hebben van 63 ha waarvan 70% zal bestaan uit grasland en 30 % uit akkerland. De hoeveelheid grasland zal daarom sterk toenemen. Het nieuwe bouwblok strekt zich uit over twee akkers. Tussen die akkers loopt een smal slotje dat zes jaar geleden is gegraven. Het ligt in de bedoeling dat dit slotje over een lengte van 200 meter wordt gedempt.

Afbeelding 2. De te realiseren situatie.

Resultaten

Planten

Het nieuwe bouwblok strekt zich uit over twee verschillende akkers. Het grootste deel betreft een perceel waar in 2012 tarwe was geteeld. Op het moment van het terreinbezoek had de oogst plaatsgevonden. Na de oogst was de akker met een herbicide bespoten waarbij de aanwezige plantengroei was gedood. In feite was er op het moment van het terreinbezoek sprake van het ontbreken van vegetatie op dit perceel (foto 2). Er stonden daarom ook geen planten die in de FF-wet worden genoemd. Op de andere akker ten westen van het hiervoor besproken perceel was het geteelde gewas nog wel aanwezig. Het ging om suikerbieten (foto 3). Tussen de bieten groeiden wat akkeronkruiden waaronder nogal wat akkerdistel (foto 4). Langs de akkerrand stonden soorten als duizendblad (foto 5) en klein streepzaad (foto omslag). Er stonden in ieder geval geen planten die door de FF-wet worden beschermd. Tussen beide akkers loopt een smal slootje dat maar ten dele water voerend bleek te zijn (foto 6). Dit slootje zal over een lengte van 200 meter gedempt worden. In dit slootje groeide enig riet (foto7) en ook stond er wat grote lisdodde (foto 8). Plaatselijk was een dicht kroosdek aanwezig (foto 9). Het ging om klein kroos. Ondergedoken waterplanten bleken niet aanwezig. Ook in het slootje werden geen planten aangetroffen die in de FF-wet worden genoemd.

Insecten

Het plangebied biedt geen biotoop voor in de FF-wet genoemde insecten.

Vissen

Bij de bemonstering van het te dempen slootje werden geen vissen gevangen. Omdat het slootje weinig water voert, lijkt het niet erg aannemelijk dat er vissen huizen die beschermd worden door de FF-wet, temeer omdat deze sloot vaak droog staat.

Amfibieën

Inspectie van de te dempen sloot leverde geen waarnemingen van kikkers op. Dit had wel gekund gezien de gunstige weersomstandigheden tijdens de quickscan. Waarschijnlijk is het slootje te iel voor het voorkomen van een soort als de meerkikker. Bij de bemonstering met een schepnet werden geen salamanders gevangen. Waarschijnlijk huizen die er ook niet omdat de sloot vaak droog staat.

Reptielen

Op en rond het plangebied is geen biotoop aanwezig voor reptielen.

Zoogdieren

Op de graanakker werden enkele molshopen aangetroffen (foto 11). De mol wordt genoemd in de FF-wet in tabel 1. Bij normaal agrarisch beheer wordt de soort vaak bestreden. Bij de realisatie van een melkveehouderij hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd (zie figuur 1). Wel geldt een zorgplicht. Ook werden op de graanakker sporen van reeën gevonden (foto omslag). Net als de mol staat deze bejaagbare soort in tabel 1 van de FF-wet. Ontheffing hoeft niet te worden aangevraagd, wel geldt ook hier een zorgplicht.

Vogels

Het tijdstip in het jaar waarop de quickscan werd uitgevoerd is niet geschikt om te kunnen vaststellen of er vogels op de planlocatie broeden. Waarschijnlijk is dit niet het geval. Het slootje is te klein voor het voorkomen van watervogels als wilde eend en meerkoet. De hoeveelheid riet in het slootje is te gering voor een typische rietvogel als de kleine karekiet. Op de akkers zouden scholekster, Kievit, en veldleeuwerik kunnen broeden. Door de sterke opkomst van de vos hebben op de grond broedende weidevogels het moeilijk. Als genoemde soorten al op of rond het plangebied voorkomen zal dit hoogstens in (zeer) lage dichtheden zijn. Volgens de vorige eigenaar broeden er geen weidevogels op de planlocatie. Omzetting van akkerland in grasland zou wel eens een gunstig effect kunnen hebben op het aantal grondbroeders in het gebied. Zoals de naam al zegt broeden graspiepers in het algemeen op grasland, niet op akkers. De graspieper zou kunnen profiteren van de vestiging van een melkveebedrijf aan de Roswinkelermarke. Met de veldleeuwerik gaat het dramatisch slecht in Nederland. De eens zo gewone vogel van het agrarisch gebied heeft grotendeels het veld geruimd en komt alleen in heidegebieden nog in redelijke aantallen voor. Het is dus niet erg waarschijnlijk dat er veldleeuweriken op het beoogde nieuwe bouwblok broeden.

Buiten het broedseizoen is het mogelijk dat de planlocatie wordt bezocht door ganzen. In akkerbouwgebieden gaat het vaak om riet ganzen. Toename van het areaal grasland maakt het gebied geschikter voor kol ganzen. Realisatie van de plannen maakt de draagkracht voor ganzen groter. Er werden geen aanwijzingen gevonden dat er overzomerende ganzen op de planlocatie voorkomen. Er werden in ieder geval geen ganzenkeutels gevonden.

Mitigerende maatregelen

Op de planlocatie werden sporen aangetroffen van twee soorten die worden genoemd in de FF-wet. Het gaat om de mol en het ree. Beiden staan in tabel 1 van de FF-wet. Daarom behoeven er geen mitigerende maatregelen te worden getroffen (zie figuur 1). Wel geldt voor deze soorten een zorgplicht. De omvorming van een grote oppervlakte akkerland in grasland zal gunstiger leefomstandigheden scheppen voor beide soorten. Hiermee wordt aan de zorgplicht voldaan.

Ecologische winst

Vestiging van een melkveehouderij hoeft in ecologische zin niet per definitie een negatieve impact hebben. In tegendeel. Het open karakter van ligboxenstallen tezamen met een groot aanbod aan veevoerders maakt dit soort bedrijven vaak tot ware vogel dorado's. In ligboxenstallen broeden vaak holenduiven, huis- en ringmussen en boerenzwaluwen. De drie laatste soorten staan op de Rode Lijst. Ook de bouw van een woning kan ecologische winst met zich meebrengen. Doorgaans wordt rond een woning een tuin aangelegd. Dat trekt meestal tuinvogels aan. Aanplant van wat mei- en sleedoorns in de tuin kan broedgelegenheid scheppen voor tal van zangvogels. Aanplant van wat vlinderstruiken kan vlinders aantrekken.

Conclusie

Op de planlocatie werden sporen aangetroffen van twee soorten die worden genoemd in de Flora- en Faunawet namelijk van de mol en het ree. Uitvoering van de plannen om een nieuwe melkveehouderij aan de Roswinkelermarke te vestigen, zal de leefomstandigheden van beide soorten doen verbeteren, omdat nogal wat akkerland omgevormd gaat worden in grasland. Daarmee wordt voldaan aan de zorgplicht die voor genoemde zoogdieren geldt. Verder komen er op de planlocatie in engere zin geen organismen voor die worden genoemd in de Flora- en Faunawet. Daarom zijn er in het kader van die wet geen bezwaren op te werpen tegen de uitvoer van de plannen. Omdat melkveehouderijen vaak grote aantallen (broed)vogels aantrekken, waarbij men kan denken aan holenduiven, huis- en

ringmussen en boerenzwaluwen, kan er bij de uitvoering van de plannen ecologische winst geboekt worden.

Fotokatern

Foto 1. De planlocatie gezien vanaf de Roswinkelermarke.

Foto 2. ‘Vegetatie’ op graanakker: in feite ontbrekend.

Foto 3. Akker met suikerbiet.

Foto 4. Akkerdistel.

Foto 5. Duizendblad.

Foto 6. Het slootje tussen de bieten- en graanakker.

Foto 7. Riet en brandnetels langs sloot.

Foto 8. Grote lisdodde.

Foto 9. Klein kroos.

Foto 10. Molshoop op graanakker.